

PŁYNIENIE (95) *sb n*

-e- (7), -é- (2); -e- *Mącz* (4), *GórnTroas*; -é- *Calep*; -e- : -é- *SarnStat* (2:1); -é (2), -e (1); -é *GórnTroas*; -é : -e *SarnStat* (1:1).

sg *N* płynienié (19); -é (1), -e (1), (e) (17). \diamond *G* płynieniã (23); -ã (12), -a (1), -(a) (10); -ã : -a *SkarŻyw* (1:1). \diamond *D* płynieniu (6). \diamond *A* płynienié (40); -é (1), -(e) (39). \diamond *I* płynieni(e)m (2) *BibRadz*, *LatHar*, płynieniem (1) *SkarŻyw*. \diamond *L* płynieniu (3). \diamond *pl* *A* płynieni(a) (1).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVII – XVIII w. s.v. płynąć*.

1. *Lanie się, toczenie się; fluxus PolAnt, Vulg, JanStat; fluxio Mącz, Cn; profluvium Vulg, Cn; scatebra Mącz, Cn; defluxus, eruptio, fluentia, flumen, fluor, fluxura, interluvies, meatus, scaturies, scaturigo Cn* (71) : *Fluxio, Plinienie, Cieczenie. Mącz* 131c.

Przen (4) : O nyeuyafto pelna y vyączey nyfz pelna lafkã fktorey pelnoŃczy płynyenya ozyuya wŃzytko fŃthworzenye *PatKaz III* 92.

płynienie czego (3): Softa regula SzwyãtoŃczy yefth wpłynyenyu lafky ducha fŃzwyãtego krom lafky ducha fŃzwyãtego *PatKaz III* 145v, 125v; drugdy do Pãná Bogã mawiał [Ńw *Efrem*]/ gdy mu bãrzo hoyne rozumienia y rozrywki przychodziły: pohãmu y Pãnie zrzodłã łãlki twoiey. Bo oney głębokoŃci nãuki/ y buynego płynienia iey/ ięzyk iufz zdołãc niemogł. *SkarŻyw* 117.

a. O wodach bieżących (2) :

Wyrażenie: »płynienie wod« (1): Wzyãto to ymyã marya oth morza Naprzod dla pelnoŃczy bo yako wmozru yefth pelnoŃcz y płynyenye wŃzytkych uod tak wmaryey yefth pelnoŃcz lafky y płynyenye yey wŃzytkym ludzym *PatKaz III* 125v.

α. Wypływanie (1) :

Wyrażenie: »płynienie wody« (1): *Scatebra, Wybiyãnie/ płynienie wyskãkowanie wody. Mącz* 371a.

b. Chorobliwe wydzielanie się płynów organicznych [w tym: czego (50)] (64) : [mumia] Iefth gorãcza/ ma mocz zathwieraã wŃztki płynienia *FalZioł I* 89c; abowiem gdy fie wilkfoŃci ze krwiã ciãgnã do kthorego człõnku bolãczego [...] Tedy ty Sandali zaŃtanawiajã j powciãgiajã płynienia *FalZioł III* 11d, ++8f, I 34d.

płynienie do czego (3): Kwãlne pomagrany koleri oftroŃc vfmierzaia/ y bronia płynienia zlych nieczyŃtoŃci do zołãdka *FalZioł III* 23a, III 13c. *Cf płynienie z czego do czego*.

płynienie z czego do czego (1): Też Auicenna piŃze o BrzoŃkiniach iŃz fã wilgotnego przyrodzenia á przeto też lacno prochnieia w zołãdku mdłym/ ktore też bronia płynienia wykfoŃci zleŃch do zołãdka z inŃzych człõnkow *FalZioł I* 110d.

płynienie z czego na co (3): Thy ziãrnka takowe około Circula bẽdãcze okrãg vriny, Znamionuã płynienie wilkfoŃci z głowy na pierŃi *FalZioł V* 8v, V 2v, 39.

płynienie z czego w co (1): CZęŃto kroć cięŃzki kaŃzel/ y płynienie wilkfoŃci flegmiŃthych z głowy dzieciom na pierŃi y w nos przychodzi *FalZioł V* 39.

płynienie k czemu (1): Theż fok liŃcia Bielonowego pomãczany na oczi/ boleŃc gich y płynienie nieczyŃtoŃci knim zaŃtanawia. *FalZioł I* 65c.

W charakterystycznych połączeniach: *plynienie nieczystości (2), wilkości (6); plynienie do wrzodow, do żołądka (2); plynienie z członkow, z głowy (3); plynienie na piersi (3); plynienie w nos; plynienia bronić (2); plynienie powściągać, zastanawiać (stanowić) (5).*

α. *Wydobywanie się, wyciekanie (51)* : Theż gdy łtego lićcia [oliwnego] á z ięczmienney mąki wczynisz plałtr/ załtanawia biegunkę dawną/ I też plynienie zbytnie wilkości macice *FalZioł* III 22c, I 123a, 151d, III 27b, V 26v, 28; Ale gdyby on człowiek [cierpiący na plynienie nasienia] od takiego plynienia był oczyszćion/ odłóży łobie fiedm dni ku oczyszćieniu łwemu *BibRadz Lev* 15/13, I 66b *marg.*

plynienie z czego (15): VRina ktora ma na wierzchu thiftość iakoby olej. [...] Znamionuie plynienie tłułthości ze wšzytkiego ciała człowieczego. *FalZioł* V 9v; PLYnienie nieczyłtości z wřzu/ bywa z pełności głowy v dziecięcia z flegmiłtey wilkości. *FalZioł* V 40, ++8f, II 5d, V 14, 37v, 40, 81v; Gramia, Flegmá álbo plinienie z oczu gdy łie oczy wřtáwicznie yákoby yáką pleśnią pocą. *Mącz* 148b. Cf »plynienie krwi«, »plynienie łez«.

W charakterystycznych połączeniach: *plynienie flegmy łłonej, nieczystości (2), ropy, rzeczy przyrodzonych, tłułtości, wilkości (5); plynienie z ciała, z głowy, z nosa (4), z oczu (3), z trzew, z uszu (uszek) (3), z żywota (2); plynienie nosem, stolcem, usty; plynienie zbytnie (zbyteczne) (7); plynienie miewać, (za)stanawiać (11), zwierać.*

Zwrot: »plynienie cierpieć, mieć, cierpiący, mający« = *qui est in fluxu a. in profluvio Vulg; eruptione [alicuius rei] periclitari Cn* [szyk zmienny] (2:1:3:1): *Leop Luc* 8 arg; Niechayże bęđie wřtáwicznie w domu Ioábowem plynienie ćierpiący [flumus]/ trędowáty/ o kiu [!] chodzący/ zábity y żebrak. *BibRadz 2.Reg* 3/29, *Lev* 15/9, 11; Každy mąż znalienia Aharonowego/ ktoryby był trędowáty/ ábo plynienie ćierpiący [fuerit leprosus et fluens] nie ma ieść łwiętych (darow)/ álz łię oczyszći *BudBib Lev* 22/4; *WujNT Mar* 5/25, *Luc* 8/43.

Wyrażenia: »plynienie krwi« [w rym: z czego (4), czym (3)] = *krwotok; fluxus sanguinis Vulg, JanStat, profluvium sanguinis Vulg* [szyk 16:5] (21): gdy ktory człowiek nołi przy łobie kołatzietz: taki nigdy nie wpadnie w niemotz kurczową/ ani w wielkie plynienie krwi *FalZioł* I 4b; Też bańki pod pierłiami łtawiane, zbyteczne plynienie krwi nołem y białem głowam łwoię rzecz łtanowią *FalZioł* V 60v, II 7a, 12b, III 5d, 27b, 36a (10); [Jezus] ná drodze niewiałte/ ktora ćierpiála krwi plynienie wzdráwia. *Leop Luc* 8 arg; á bęđie łie modlił [kapłan] zá nią/ y oczyszći iá od plynienia krwi [mundabitur a vena sanguinum] iey: Tác iełt wřtáwá około niewiałty/ kthora porodzi Syná ábo Dziewkę. *BibRadz Lev* 12/7; Kotcze łáyno wtlucz z rozą á z żywicą/ á wczyniłwřzy czopek włono wetkni/ to wřzelákie krwi plynienie łtanowi/ także y z nołá. *SienLek* 111; *SkarŻyw* 318; *LatHar* 534; *WujNT* 35, 223, *Mar* 5/25, *Luc* 8/43, 44; Y iesłił winien/ niech ćię ogien niebiełki łpali/ y káduł popáđnie/ y plynienie krwi. *SarnStat* 264.

»plynienie łez (z oczu)« [szyk 4:1] (5): Lekarłłtwa ćęłto kroc dołwiadczone na plynienie łez z oczu *FalZioł* V 78v, V 58, 78v; *SkarŻyw* 580; By mnie/ z mego brzemięniá/ Twa lutość wybáwiłá/ A w tymby łię omyłá/ Chęć pełna obelżenia/ W potoku/ moich gorzkich łez plynienia. *GrabowSet Sv.*

»płynienie miesięcow« = *menstruacja* (1): Tá niemoc [św. *Walantego*] w mężczyznach do ośminaście lath może być vleczoná: á w niewiáftach/ áż do płynienia miełyęcaw, á potymcí pomoc bárzo trudno. *SienLek* 58.

»płynienie nasienia« (4): *FalZioł* I 67c, III 26a; Ná ktorembykolwiek łóžu tháki ktory ma płynienie nafienia leżał [*Omne est stratum in quo dormierit fluens*]/ łóże ono ieft nieczyfthe *BibRadz Lev* 15/4, *Lev* 15/15.

»nieczyste płynienie [czyje]« (1): A toć będzie znák nieczyftego płynienia iego/ gdy ábo z niego popłynie ábo w niem zgęftnieie nafienie. *BibRadz Lev* 15/3.

2. *Podróżowanie po wodzie okrętem, łodzią itp.; navigatio Vulg; natatus Cn* (5) : A ták wziáwfyz líft od Podkrolego/ iechałem z Luzytaniey do Lifybony: ktore fie im rzeczy przygadzały w płynieniu/ opufzczám dla krótkości. *BielKron* 460v; *Calep* 842b; *GórnTroas* 72; *WujNT Act* 21/7; [Po onem [...] Prawie spokojnem, łagodnem płynieniu, Puściliśmy sie na okrutne wały *Otwin(?)Erot* 21].

Przen: Życie; w nawiązaniu do metafory życia doczesnego człowieka jako niebezpiecznej podróży morskiej (1) : Rołpuść [*Panie*] fwoie promienie/ W náłze ftráłzne cięmnosci/ Vfkrom náwałność pełną wfczech przykrości/ By łpokoyne płynienie/ Wefołe/ drogi fwey/ miało fkończenie. *GrabowSet* M4.

3. *Wydzielanie płynu z powodu choroby* (17) : Theż Emoroidy pobudza [łuk polny] ku płynieniu *FalZioł* I 102a; Oleiek z czegły. [...] Oczy leczy á niedopufzcza płynienia. *FalZioł* II 23.

płynienie czego [= z czego] (15): Też wodka Kamphorowa [...] płynienie trzew krwawe [...] zastanawia *FalZioł* I 71a; korzeń y nafienie iego [grzybienia] płynienie brzucha zatwarza/ fleziony bolączkę y miechierzową goij. *FalZioł* I 92c, I 7a, 79c, II 4c, V 13v; ten wrzód Grekowie Haemorrois zową/ dla iego płynienia *SienLek* 130v, 22, 27, 100v. *Cf Wyrażenie*.

W charakterystycznych połączeniach: płynienie brzucha, emoroid, trzew (2), *żywota* (5); *płynienie krwawe* (2), *zbyteczne; płynienie zastanawiać* (4), *zatwarzać, znamionować; pobudzać ku płynieniu*.

Wyrażenie: »płynienie oczu« = chorobliwe łzawienie; ophtalmia Mącz [szyk 4:1] (5): Ophtalmia, Płynienie álbo záciekánie łzami oczu. *Mącz* 265b; A w kim łye tá wilkość zbytnia rozmnoży/ s tąd bywáią Ręmy/ oczu płynienie/ niechęć iedzenia *SienLek* 30; Płynienie też oczu wściąga/ gdy łobie ktho da ná fkroniách żyły żelázem przepálic. *SienLek* 66v, 36, 66v.

4. *Bieg rzeki; cursus, defluxus JanStat* (2) :

Szeregi: »płynienie i rzeczysko« (1): Ale iefli tá rzéká álbo potoczek przez dowcip ludzki obrócón będzie od łtáręgo płyniienia y rzeczyfka [*aversus esset ab antiquo cursu et alueo*]/ [...] tedy [...] *SarnStat* 466.

»szcie i płynienie« (1): iefli [rzeka] opuściwfyz piérwłzé rzeczyfko/ przez inłzé mieyfca fwoie łzcie y płynienie obróci [*meatum seu defluxum JanStat* 420]/ [...] tedy przedsię przyrodzoné piérwłzé rzeczyfko/ [...] ma bydź zá prawdziwą gránicę onych dżiedzictw *SarnStat* 466.

Synonimy: 1.a. cieczenie; b. biezenie, kapanie; 2. żeglowanie; 3. cieczenie.

Cf PŁYNAĆ